

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ ПНПУ ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА НА ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТСТВА

*Гриньова М.В.
Полтава, Україна*

«Студент» у перекладі з латинської означає «той, що сумлінно працює», «той, хто бажає знання». За визначенням А.С. Власенко, «студентство – це особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства і характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, особливою суспільною поведінкою і психологією, для якої набуття знань і підготовка себе для майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці і культурі є головним і здебільшого єдиним заняттям».

Студентство – найкультурніша частина молоді в усіх країнах, яка є важливим джерелом відтворення інтелігенції. Це мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві. Процес навчання у вищому навчальному закладі передбачає включення студентства в систему соціальних суспільних відносин, заміщення позицій і засвоєння соціальних цінностей.

Важливою особливістю студентства є те, що активна взаємодія з різними соціальними утвореннями суспільства, а також специфіка навчання у вищому навчальному закладі створюють для студентів великі можливості для спілкування. Тому досить висока інтенсивність спілкування – це специфічна риса студентства. Соціально значущою рисою студентства є також напружений пошук сенсу життя, прагнення до нових ідей.

Студентство є складовою частиною молоді, її специфічною групою, що характеризується особливими умовами життя, побуту і праці, суспільною поведінкою і психологією, системою ціннісних орієнтацій. Тобто, студентство треба розглядати як соціальну групу в системі вищого навчального закладу, яка має свою мету, свої специфічні особливості і яка готується до виконання соціальних ролей і функцій інтелігенції. Таким чином, у студента як суб'єкта діяльності є своя мета, свій об'єкт, свої способи досягнення мети, свої можливості.

Викладачам потрібно враховувати те, що студент ніколи не розвивається у прямій залежності від педагогічного впливу на нього, а за своїми законами, властивими його психіці – особливостями сприймання, розуміння, запам'ятовування, становлення волі, характеру, формування загальних і специфічних здібностей. Тому декану, деканату, кафедрам необхідно створити відповідне навчально-виховне, наукове, розвивальне професійно орієнтоване освітнє середовище.

Освітнє середовище трактується як частина соціокультурного простору, зона взаємодії освітніх систем, освітніх процесів (Н.Крилова); система впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку (В.Ясвін); сукупність можливостей навчання і розвитку особистості (С.Дерябо); багато структурна система взаємодії студентів і викладачів (В.Лебедева, В.Панов, Н.Поліванова, В.Рубцов та ін.); система ключових факторів, які визначають освіту і розвиток людини (Ю. Кулюткін, С. Тарасов); соціокультурна система (система спілкування особистостей і соціальних груп), яка будується на основі механізмів ціннісного регулювання відносин (В. Козирев). В. Ясвін зазначає, що освітнє середовище – це система впливів і умов формування особистості, які містяться в соціальному та просторово-предметному оточенні.

Стосовно структурної організації освітнього середовища, то В. Ясвін вважає, що в загальному вигляді освітнє середовище освітнього закладу може бути представлено в сукупності компонентів [1], а саме: 1) просторово-семантичне оточення (архітектурна організація життєвого простору (архітектура будівлі школи, дизайн інтер'єрів, просторова структура навчальних та рекреаційних приміщень), зовнішнє оточення школи; символічний простір (символи, традиції, свята та ін.) створюють фон, на тлі якого розгортаються стосунки всіх учасників навчально-виховного процесу; 2) змістово-методичне оточення (змістова сфера (концепції навчання і виховання, навчальні програми, навчальний план, підручники і навчальні посібники тощо.); форми та методи навчання разом з предметним стають фактором розвитку дитини, але в тому випадку, “коли за предметом бачиться відношення, коли за речами стоять інтереси, коли матеріальні засоби виступають для всіх суб'єктів навчання як умова найкращого стану кожного члена колективу, коли школяр активно піклується про цей світ, творчо перетворює предметне оточення шкільного дому”; 3) комунікаційно-організаційне оточення (особливості суб'єктів освітнього процесу; комунікаційна сфера (стиль спілкування і викладання, просторова і соціальна щільність суб'єктів навчання); організаційні умови (особливості управлінської культури, наявність творчих об'єднань викладачів, ініціативних груп тощо.) народжується як “єдина карта поведінки, властива для даної школи”.

На природничому факультеті Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка створено професійно орієнтоване освітнє середовище, що включає цілісну систему формування фахових вмінь та навичок, що характеризуються єдністю прикладного й аналітичного аспектів професійної діяльності майбутніх учителів.

Професійно орієнтоване освітнє середовище на природничому факультеті має такі складові:

- навчально-виховна, наукова і методична система організації освітнього процесу, яка передбачає зміцнення і розвиток фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я студентської молоді;

- наявність професорсько-викладацького складу, готового до створення професійно орієнтованого освітнього середовища, які є носіями ціннісного ставлення до наукових знань; формування компетентностей студентів, забезпечення їхнього особистісного розвитку та саморозвитку, емоційно-морального та психологічного мікроклімату на факультеті, що впливає на умови життєдіяльності всіх суб'єктів педагогічного процесу на актуалізацію творчого потенціалу, реалізації потреб, здібностей і можливостей майбутніх фахівців на основі гуманної взаємодії і взаємин;

- ресурсне забезпечення освітнього середовища – навчально-методичне, інформаційне, матеріальне;

- діяльність, спрямована на формування у студентів дбайливого ставлення до свого здоров'я, оволодіння методами його відновлення, зміцнення та вдосконалення.

У контексті нашого дослідження при аналізі системи створення професійно орієнтованого освітнього середовища звернули увагу на динаміку розвитку досягнень студентів і ті позитивні зміни, що обумовлюють успішність підготовки майбутніх учителів. Досягненням студентів сприяла орієнтація на плановий результат підвищення якості кожної складової професійно орієнтованого освітнього середовища, що вплинуло на ефективність цього процесу, а саме успішних виступів студентів на Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах наукових робіт та ін.

Перемоги студентів природничого факультету за 2014-2015 навчальні роки:

- Арканова Анастасія: II місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за галузю науки «Екологія та екологічна безпека», I місце у чемпіонаті Полтавської області з черлідінгу у номінації данс-соло, отримала титул «Міс грація» у конкурсі «Королева ПНПУ-2015».

- Мастюх Катерина: диплом у номінації «За найкраще виконання завдань практичного туру з «Ботаніки (анатомія і морфологія рослин)» у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з біології; диплом I ступеня II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Менеджмент» секція "Менеджмент організацій".

- Кривенко Вячеслав: III місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт у секції «Інтелектуальна власність».

- Колінько Віталій: I місце у III етапі Всеукраїнської олімпіади з хімії серед студентів класичних і педагогічних університетів.

- Панченко Євгеній: III місце обласного етапу Всеукраїнського природоохоронного конкурсу «До чистих джерел».

- Донченко Дмитро: II місце обласного етапу Всеукраїнського природоохоронного конкурсу «До чистих джерел».

- Біленко Анжела: диплом III ступеня II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Менеджмент» секція "Менеджмент організацій".

- Кривенко В'ячеслав: диплом III ступеня щорічного конкурсу студентських робіт «Від студентського самоврядування – до самоврядування громад».

Відмічаємо роботу кафедр природничого факультету: хімії та методики викладання хімії (завідувач Шиян Н.І.), педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А.Зязюна (в.о.завідувача Ткаченко А.В.), ботаніки, екології та методики викладання біології (завідувач Оніпко В.В.), біології та основ здоров'я людини (завідувач Цебржинський О.І.), що визначається загальносистемними функціями освітньої системи, котрі полягають у створенні професійно орієнтованого освітнього середовища, яке сприяє прояву творчих потенціалів студентів. Професійно орієнтоване освітнє середовище створене на кафедрах дозволяє на більш високому організаційному рівні виконувати викладацькому складу провідну системну функцію – задоволення потреб майбутніх учителів щодо підготовки їх до творчо-професійної спрямованості їхньої діяльності. Організація інформаційно-діяльнісного процесу на кафедрах факультету, удосконалення структури навчальних дисциплін, навчального плану, надання їм гнучкості і варіативності здійснюється з метою підвищення рівня фахової підготовки молоді.

Отже, професійно орієнтоване освітнє середовище на природничому факультеті розуміється нами як сукупність управлінсько-організаційних і навчально-виховних умов, що забезпечують фахову діяльність учасників освітнього процесу, спрямованого на підготовку майбутнього фахівця, формування духовно-ціннісних орієнтирів та практичних умінь і навичок оптимальної професійної діяльності, готовності до саморозвитку та самовдосконалення.

Література

1. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин– М. : Смысл, 2001. – 365 с.

ФОРМУВАННЯ ХІМІЧНИХ ПОНЯТЬ З ВРАХУВАННЯМ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ЗНАНЬ

Авдєєва Н.С.

Полтава, Україна

Життя людини в інформаційному суспільстві вимагає не лише володіння теоретичними знаннями у певній сфері діяльності, а передусім практичного втілення цих знань у конкретних життєвих ситуаціях, коли особистість вимушена діяти не за інструкцією. У зв'язку з цим вітчизняна освітня система, орієнтована на європейські стандарти, ставить у центр навчально-виховного процесу формування компетентної особистості, яка володіє функціональними знаннями. Невід'ємною частиною компетентностей особистості вважаються функціональні знання, формування яких повинно стати внутрішньою потребою розвитку особистості.

Формування функціональних знань не може відбуватися поза діяльністю учня. Саме в процесі діяльності формується, реалізується та перевіряється функціональність знань [1].

Виокремлюють такі умови формування функціональних хімічних знань: мотивація навчальної діяльності учнів; використання міжпредметних зв'язків, прикладів та вправ практичного характеру, самостійний пошук учнем цих прикладів; перехід від контролю, корекції та оцінювання до самоконтролю, самокорекції та самооцінювання; використання методів, що сприяють формуванню функціональних знань: самостійна робота, проблемне навчання, дослідницька робота, учнівський експеримент. Дотримання цих умов сприяє створенню функціонального освітнього середовища, що визначається як система умов та принципів навчання, які забезпечують внутрішню потребу особистості в здобутті знань з метою їх успішного застосування. [2]

Найважливіша освітня задача шкільного курсу хімії – формування хімічних понять. Оскільки вони відображають хімічну картину світу, ці поняття є основою, на якій формується науково-матеріалістичний світогляд учнів.

Наукові поняття в процесі розвитку науки змінюються, вдосконалюються, проходять певні етапи пізнання. Поняття шкільного курсу хімії також не залишаються незмінними.

Розвиток понять в систематичному курсі хімії - це та «субстанція», на якій здійснюється розвиток мислення за загальними широким категоріям, що вивчаються на всіх етапах шкільного курсу хімії. Це складні системи понять про речовину, хімічний елемент, хімічної реакції і хімічному виробництві. Аналіз змісту шкільного курсу хімії показує, що всі поняття можуть бути згруповані в ці категорії [3].

Існують три рівні розв'язування навчальних завдань, які узгоджуються з визначеними рівнями формування функціональних знань учнів, за допомогою яких і необхідно формувати хімічні поняття. Репродуктивний – відповіді на запитання на основі запам'ятовування і відтворення інформації підручника чи слів учителя без внутрішнього осмислення та переоцінки. Пошуковий – пошук шляхів розв'язування завдання на основі алгоритмів, зразків та інструкцій; застосування знань у знайомих ситуаціях. Творчий (власне функціональний) – застосування нестандартних варіантів розв'язку, перенесення знань у нові умови; використання набутих прийомів дій в інших темах та навчальних предметах, створення внутрішньої надпредметної системи дій, самостійна постановка задач і знаходження альтернативних розв'язків.

Література

1. Дьякович С. В., Князев Р. Н. Профорентация при обучении химии. / С. В. Дьякович, Р.Н. Князев // М.: Просвещение. – 1982. – 160 с.

2. Хоменко П. В. Формування функціональних знань старшокласників з органічної хімії в загальноосвітніх навчальних закладах / П. В. Хоменко// К.: Педагогічна думка – 2007.

3. Шилов В. І. Використання методів при формуванні хімічних понять. / В. І. Шилов // Хімія в школі. – 2006. – № 3. – С.32.